1. Vispārīgie noteikumi

1.1. Biznesa vadības koledžas (turpmāk – BVK) studējošo kvalifikācijas darbu izstrādāšanas norādījumi (turpmāk – Norādījumi) nosaka kvalifikācijas darbu izstrādāšanas kārtību un prasības.

2. Kvalifikācijas darba temata izvēle un apstiprināšana

2.1. Kvalifikācijas darbu aktuālie iespējamie temati kopā ar darbu vadītāju sarakstu tiek publicēti BVK e-studiju vidē un Izglītības procesa administrēšanas sistēmā (turpmāk tekstā - IPAS). Studiju programmā "Mikro, mazo un vidējo uzņēmumu vadība" tematu saraksts netiek piedāvāts – studējošais nosaka pētāmo problēmu un formulē iespējamo kvalifikācijas darba tematu, ko pēc Uzņēmējdarbības prakses atskaites aizstāvēšanas precizē sadarbībā ar studiju programmas direktoru.
2.2. Studējošais izvēlas personīgi nozīmīgu kvalifikācijas darba tematu, kas izriet no praksē konstatētas aktuālas problēmas, atbilst organizācijas vajadzībām un studiju programmas jomai.
2.3. Studējošais IPAS norāda izvēlēto darba tematu un vēlamo darba vadītāju.
2.4. Studiju programmas direktors IPAS izvērtē studējošā pieteikto kvalifikācijas darba tematu un nosaka kvalifikācijas darba vadītāju.
2.5. Studējošais sadarbībā ar kvalifikācijas darba vadītāju precizē un saskaņo kvalifikācijas darba temata galīgo formulējumu.
2.6. Kvalifikācijas darbu tematus un darbu vadītājus apstiprina Studiju padome.
2.7. Pēc kvalifikācijas darbu tematu apstiprināšanas Studiju padomē studentam un darba vadītājam tiek nosūtīts apstiprinājums.

3. Kvalifikācijas darba izstrādes organizācija

3.1. Studējošais individuāli vienojas ar darba vadītāju par kvalifikācijas darba izstrādes plānu un tā izpildes termiņiem atbilstoši studiju grafikā noteiktajiem termiņiem.
3.2. Studējošais kvalifikācijas darbu izstrādā patstāvīgi, darba izstrādes procesā konsultējoties ar darba vadītāju. Konsultācijas ietver darba mērķa, pētījuma jautājumu un uzdevumu precizēšanu, literatūras un citu avotu izvēli, pētījuma plānošanu un īstenošanu, datu analīzi un rezultātu interpretāciju, kā arī secinājumu un priekšlikumu izstrādi.
3.3. Studējošais noformē darbu atbilstoši prasībām (sk. "Norādījumi studējošo rakstveidā izstrādājamo darbu noformēšanai").
3.4. Studējošā un darba vadītāja sadarbības process tiek atspoguļots Studējošā un darba vadītāja sadarbības reģistrā BVK Izglītības procesa administrēšanas sistēmā (IPAS). Informāciju reģistrā ievada darba vadītājs līdz studiju grafikā noteiktajam termiņam.

4. Kvalifikācijas darba apjoms

4.1. Kvalifikācijas darba kopējais apjoms bez pielikumiem ir 35–40 lappuses, skaitot no titullapas līdz Literatūras un avotu saraksta pēdējai lappusei ieskaitot. Kopējā apjomā ietilpst titullapa, anotācijas, satura rādītājs un pārējās darba daļas. Pielikumi kopējā apjomā netiek ieskaitīti.
4.2. Orientējoši vienā lappusē ir 2400 rakstu zīmes, ieskaitot atstarpes.

5. Kvalifikācijas darba struktūra

5.1. Kvalifikācijas darba struktūra skatāma 1. tabulā.

1. tabula

Kvalifikācijas darba struktūra nepieciešamajā secībā un orientējošais apjoms

Darba sadaļas	**Atzīme par nepieciešamību**
Titullapa (1 lpp.)	+
Anotācija latviešu valodā (1 lpp.)	+
Anotācija svešvalodā (1 lpp.)	+
Satura rādītājs (1 lpp.)	+
Ievads (1,5 - 3 lpp.)	+
Darba pamatdaļas (teorētiskā daļa: 10 – 15 lpp.; praktiskā daļa: 10 – 15 lpp.)	+
Secinājumi (1 – 2 lpp.)	+
Priekšlikumi (1 – 2 lpp.)	+
Nobeigums (1 lpp.)	+
Terminu skaidrojums (ja nepieciešams) (apjoms lpp. atkarīgs no terminu skaita)	+/-
Saīsinājumu saraksts (ja nepieciešams) (apjoms lpp. atkarīgs no saīsinājumu skaita)	+/-
Literatūras un avotu saraksts (apjoms lpp. atkarīgs no saraksta vienību skaita)	+
Pielikumi (ja nepieciešami) (apjoms nav noteikts)	+/-

6. Titullapa

6.1. Titullapa ir kvalifikācijas darba pirmā lappuse. Tā ir darba sastāvdaļa, ko nenumurē, bet iekļauj kopējā lapu skaitā. Titullapu noformē atbilstoši "Norādījumi studējošo rakstveidā izstrādājamo darbu noformēšanai" prasībām (paraugu sk. 1. pielikumā).

7. Anotācija latviešu valodā un svešvalodā

7.1. Anotācija parāda autora prasmi atklāt būtiskāko par pētījuma problēmu un iegūtajiem rezultātiem.
7.2. Anotācijā sniedz īsu, loģiski sakārtotu pārskatu, kas atspoguļo darba būtību.
7.3. Anotācijā norāda autora vārdu un uzvārdu, darba nosaukumu un pētījuma mērķi, raksturo darba struktūru, galvenos rezultātus, secinājumus un priekšlikumus, darba kopējo apjomu (lpp. skaitu sākot no Titullapas līdz Literatūras un avotu saraksta beigām), attēlu, tabulu, izmantoto avotu un pielikumu skaitu, kā arī atslēgas vārdus (3–7 vārdi vai īsas vārdu kopas, kas visprecīzāk raksturo darba tēmu un pētījuma saturu).
7.4. Anotācijas apjoms ir 850 – 1500 rakstu zīmes (ieskaitot intervālus) jeb 100 - 250 vārdi. Anotācijas apjoms nepārsniedz 1 lpp.
7.5. Anotāciju nenumurē un to neietver satura rādītājā.
7.6. Anotācija svešvalodā (angļu valodā vai citā Eiropas Savienības oficiālajā valodā) pēc satura un formas ir identiska anotācijai latviešu valodā.

8. Satura rādītājs

8.1. Satura rādītājs atspoguļo kvalifikācijas darba sadaļu virsrakstus, nodaļu un apakšnodaļu numurus un virsrakstus, un lappušu numurus, kurās tās sākas.
8.2. Satura rādītāja sadaļu, nodaļu, apakšnodaļu numuri un virsraksti precīzi atbilst to numerācijai un nosaukumiem un lappusēm kvalifikācijas darbā.

8.3. Satura rādītāju veido automātiski, izmantojot programmā (piemēram, Microsoft Word) iebūvēto funkciju, kas ģenerē satura rādītāju, balstoties uz dokumentā izmantotajiem virsrakstu stiliem un nodrošina lappušu numuru automātisku atjaunošanu, un atbilstoši paraugam (sk. 2. pielikumu).

9. Ievads

9.1. Kvalifikācijas darba ievadā iekļauj šādu informāciju:

9.1.1. Pētījuma aktualitātes pamatojums nozares un konkrētās organizācijas kontekstā, kā arī pētījuma paredzamais pienesums. Pienesums var būt saistīts, piemēram, ar organizācijā līdz šim maz pētītas problēmas izpēti un tās iespējamo risinājumu izstrādi, līdzšinējās darbības analīzi jaunā griezumā vai praktisku risinājumu izstrādi, balstoties jaunākajās teorētiskajās atziņās un labajā praksē.

9.1.2. Pētījuma mērķis – vienā teikumā formulēts pētījuma iecerētais rezultāts – ko paredzēts noskaidrot, izpētīt, izvērtēt vai izstrādāt.

9.1.3. Pētījuma jautājumi – jautājumi, kas izriet no pētījuma mērķa un konkretizē, kas pētījumā jānoskaidro, jāizpēta vai jāizvērtē.

9.1.4. Pētījuma uzdevumi – secīgas darbības, kas veicamas pētījuma mērķa sasniegšanai un atbilžu iegūšanai uz pētījuma jautājumiem.

9.1.5. Pētījuma bāze – organizācija/-as, par kuru tiek veikts pētījums. Ja tiek izmantota izlase, norāda tās apjomu un īsi raksturo tajā iekļautos respondentus vai citus pētījuma dalībniekus.

9.1.6. Teorētiskās un empīriskās pētījuma metodes – darbā izmantotās teorētiskās metodes (piemēram, zinātniskās literatūras analīze) un empīriskās metodes datu ieguvei (piemēram, aptauja, intervija, dokumentu analīze, novērošana, fokusgrupas diskusija u.c.) un datu analīzei (piemēram, satura analīze, statistiskā analīze, salīdzinošā analīze u.c.);

9.1.7. Galvenie izmantotie teorētiskās literatūras avoti – nozīmīgākie avoti, uz kuriem balstīta kvalifikācijas darba teorētiskā daļa.

9.2. Ievada apjoms ir 2 - 3 lpp**.** Ievadā iekļaujamie elementi un to secība norādīta 2. tabulā.

2. tabula

Ievada struktūra

Ievada struktūra nepieciešamajā secībā	**Atzīme par nepieciešamību**
Pētījuma aktualitāte	+
Pētījuma mērķis	+
Pētījuma jautājumi (numurēti; skaits: 2 līdz 5)	+
Pētījuma uzdevumi (numurēti; skaits: 3 līdz 5)	+
Pētījuma bāze	+
Izvēlētās teorētiskās un empīriskās pētījuma metodes	+
Galvenie izmantotie teorētiskās literatūras avoti	+

10. Darba pamatdaļas

10.1. Darba pamatdaļas ietver teorētisko un praktisko daļu, kas veido vienotu un pēctecīgu pētījumu. Tās tiek strukturētas nodaļās, kuras, ja nepieciešams, iedala apakšnodaļās. Darba nodaļās secīgi analizē pētījuma temata teorētiskos aspektus un apraksta praktisko pētijumu un tā rezultātus. Darbā var būt divas vai vairākas nodaļas. Katru nodaļu un apakšnodaļu ieteicams sākt ar ievadrindkopu un beigt ar nākamās nodaļas vai apakšnodaļas tematikas pieteikumu.

10.2. Darba teorētiskā un praktiskā daļas ir pēctecīgas un vienotas. Tās ir kvalifikācijas darba apjomīgākās daļas, kurās tiek teorētiski un praktiski pētīts darba temats.

10.3. Darba teorētiskajā daļā studējošais analizē darba tematam atbilstošu zinātnisko un lietišķo literatūru, kā arī citus pētījuma tēmai nozīmīgus avotus, t. sk. normatīvos aktus. Studējošajam

jāparāda spēja salīdzināt un izvērtēt dažādu autoru viedokļus, analizēt un sintezēt informāciju un izdarīt pamatotus secinājumus, nevis tikai pārstāstīt avotu saturu.
10.4. Darba teorētiskajā daļā jāizmanto aktuālā un iespējami jaunākā zinātniskā un lietišķā literatūra un citi uzticami un kvalitatīvi avoti (īpaši pēdējos piecos gados publicēti), it sevišķi jautājumos, kuros zināšanas un prakse strauji mainās. Vienlaikus var izmantot arī agrāk publicētus nozīmīgus darbus, ja tie veido pētāmā jautājuma teorētisko pamatu, ja tajos ietvertās atziņas joprojām ir aktuālas vai tie nepieciešami pētāmā jautājuma attīstības izpratnei. "Vikipēdija", ievadlīmeņa mācību grāmatas, kā arī blogi un citi tīmekļa resursi, kuru autorība, izcelsme, informācijas ticamība vai kvalitāte nav pārbaudāma, nav uzskatāmi par kvalitātes ziņā atbilstošiem avotiem, lai uz tiem atsauktos darbā.
10.5. Darba teorētiskā daļa nav literatūras un citu avotu konspekts, bet gan iegūto atziņu atspoguļojums, papildinot to ar autora viedokli.
10.6. Teorētiskās daļas izstrādē jāizmanto vismaz 15 literatūras un citu informācijas avotu vienības. Vismaz 30 % no izmantotajiem avotiem jābūt svešvalodā.
10.7. Darba praktiskajā daļā studējošais veic praktisku pētījumu, lai rastu atbildes uz darba ievadā izvirzītajiem pētījuma jautājumiem, un apliecina prasmi izvēlēties, pamatot un izmantot atbilstošas pētījuma metodes, iegūt un analizēt datus, interpretēt rezultātus, izmantojot apgūtās teorētiskās zināšanas, kā arī prognozēt pētāmās problēmas attīstības iespējas.
10.8. Darba praktiskā daļa ietver:
10.8.1. pētījuma bāzes aprakstu (organizācijas raksturojumu);
10.8.2. pētījuma metožu raksturojumu un to izvēles pamatojumu (pētījuma metodes tiek izvēlētas atbilstoši izvēlētās pētījuma jomas specifikai)[1], un pētījuma norises aprakstu;
10.8.3. iegūto rezultātu analīzi un interpretāciju.
10.9. Tiesību zinību studiju programmā studējošie darba praktiskajā daļā ietver:
10.9.1. statistikas datu analīzi;
10.9.2. tiesu prakses analīzi;
10.9.3. teorētisko jautājumu praktiskās piemērošanas aprakstu un analīzi;
10.9.4. identificēto problēmu aprakstu, analīzi un priekšlikumus to risināšanai.
10.10. Tiesību zinību studiju programmā studējošiem, saskaņojot ar kvalifikācijas darba vadītāju, ir pieļaujams, ka teorētiskā un praktiskā daļa atsevišķi netiek nodalīta. Tādā gadījumā par teorētiskās un praktiskās daļas kopību vai nošķirtību jānorāda darba ievadā. Izstrādājot darbu, autors pēta tiesību normas, koncepcijas, zinātnisko literatūru un citus teorētiska rakstura avotus, sniedz to analītisku izvērtējumu un paralēli papildina vai pamato ar tiesu praksi, statistiku, jau izklāstīto teorētisko jautājumu praktisko piemērošanu un praksē konstatētajām problēmām, sniedzot to iespējamos risinājumus.

11. Secinājumi

11.1. Secinājumi ir kvalifikācijas darba sadaļa, kas seko aiz darba pamatdaļām un ir sākama jaunā lapā.

11.2. Secinājumos formulē atbildes uz darba ievadā formulētajiem pētījuma jautājumiem, kā arī citas pētījuma rezultātā iegūtās būtiskās atziņas.

11.3. Secinājumus formulē kā kodolīgus, konkrētus un pamatotus spriedumus, kas loģiski izriet no veiktā pētījuma rezultātiem.
11.4. Secinājumi ir nevis vispārzināmu faktu pārstāsts vai tiesību normu vai literatūras konspektīvs izklāsts, bet autora patstāvīgi formulētas atziņas.
11.5. Katru secinājumu izsaka atsevišķa punkta vai rindkopas veidā, un tos numurē.

12. Priekšlikumi

12.1. Priekšlikumi ir kvalifikācijas darba sadaļa, kas seko secinājumiem un tiek sākta jaunā lapā.

[1] Detalizētāk par pētījumu rakstīšanu un pētījuma metožu izmantošanu skatīt atbilstoša literatūrā un konsultēties ar kvalifikācijas darba vadītāju

12.2. Priekšlikumos darba autors izvirza konkrētus ierosinājumus problēmas tālākai risināšanai, balstoties uz pētījuma teorētiskajā un praktiskajā daļā gūtajām atziņām.

12.3. Katru priekšlikumu izsaka atsevišķa punkta vai rindkopas veidā, un tos numurē. Katrā priekšlikumā norāda mērķa auditoriju, kurai tas adresēts, konkrētas veicamās darbības priekšlikuma īstenošanai, kā ari termiņu priekšlikuma īstenošanai, un, ja nepieciešams, citus ar tā īstenošanu saistītos aspektus (piemēram, provizoriskās izmaksas un nepieciešamos resursus, vai īstenošanas nosacījumus).

12.4. Ja tiesību zinības studējošie savos kvalifikācijas darbos piedāvā izdarīt grozījumu/-us normatīvajā aktā/-os, autoram jāizstrādā konkrēta panta, punkta vai apakšpunkta redakcija. Ja autors piedāvā izstrādāt jaunu normatīvo aktu, vismaz konceptuālā līmenī jānorāda izstrādājamā normatīvā akta mērķis un galvenie satura punkti.

12.5. Ja pētījuma rezultātā konstatēts, ka esošie problēmas risinājumi veiksmīgi tiek realizēti un ir efektīvi, nav nepieciešams piedāvāt citas problēmas risinājuma iespējas. Tādā gadījumā priekšlikumos var rosināt turpināt īstenot esošās pieejas un veikt regulāru uzraudzību par risinājumu efektivitāti.

13. Nobeigums

13.1. Nobeigumā darba autors izvērtē, vai ir sasniegts pētījuma mērķis un izpildīti uzdevumi, kā arī īsumā raksturo izmantoto metožu piemērotību un ierobežojumus. Tāpat autors izvērtē darba kopējo devumu problēmas izpētē.

13.2. Nobeigums ir tā darba daļa, kur autors var izteikt savus novērojumus un ieteikumus pētniecības turpināšanai konkrētajā jomā, kā arī izvirzīt iespējamos turpmāko pētījumu virzienus un problemātiku.

14. Terminu skaidrojums (ja nepieciešams)

14.1. Terminu skaidrojumu veido, ja darbā izmantots vismaz 5 specifiski vai mazāk zināmi termini, kuru apkopošana vienuviet atvieglo darba uztveri. Terminu skaidrojums neaizstāj pētījumam būtisko jēdzienu teorētisku skaidrojumu un analīzi darba pamattekstā.

14.2. Terminu sarakstu veido alfabēta secībā, katrai vienībai atvēlot atsevišķu rindu. Aiz termina tiek dots tā skaidrojums un, ja nepieciešams, arī atsauce uz konkrēto avotu.

15. Saīsinājumu saraksts (ja nepieciešams)

15.1. Saīsinājumu saraksts un to atšifrējums tiek veidots tad, ja darbā izmantoti ne mazāk kā 5 saīsinājumi.

15.2. Tos sakārto alfabēta secībā, katrai vienībai atvēlot atsevišķu rindu. Saīsinājumu sarakstā neiekļauj latviešu valodā normētos saīsinājumus, piemēram, u. tml., u. c.

15.3. Ja pētījuma tekstā bieži atkārtojas vārds, vārdkopa vai nosaukumi, pieļaujams tā saīsinātā nosaukuma lietojums arī tekstā. Aiz pirmo reizi uzrakstītā vārda, vārdkopas vai nosaukuma iekavās norāda tālāk lietoto saīsinājumu (sk. paraugu).

Paraugs Biznesa vadības koledža (turpmāk tekstā - BVK)

16. Literatūras un avotu saraksts

16.1. Literatūras un avotu sarakstu noformē, izmantojot adaptēto "APA Style", atbilstoši dokumentā "Norādījumi studējošo rakstveidā izstrādājamo darbu noformēšanai" noteiktajām prasībām. Tiesību zinātņu studiju virzienā studējošie literatūras un avotu sarakstu noformē atbilstoši dokumentā "Tiesību zinātņu studiju virzienā studējošo pētniecisko darbu izstrādāšanas un noformēšanas noteikumi" noteiktajām prasībām.

16.2. Mākslīgā intelekta (turpmāk tekstā - MI) rīkus norāda Literatūras un citu avotu sarakstā tikai tad, ja MI ģenerētais saturs kvalifikācijas darbā tiek izmantots kā praktiskā pētījuma materiāls un darbā tiek ievietota atsauce uz konkrēto MI ģenerēto saturu. Ja MI rīks izmantots kā atbalsta rīks

kvalifikācijas darba izstrādē (atbilstoši 19.6. punktā uzskaitītajiem gadījumiem), to neiekļauj literatūras un avotu sarakstā, bet dokumentē Mākslīgā intelekta rīku izmantošanas deklarācijā (sk. 3.pielikumu).

17. Pielikumi

17.1. Pielikumos ievieto ar darba saturu un pētījumu saistītus palīgmateriālus, kas nepieciešami darba pilnīgākai izpratnei vai pētījuma dokumentēšanai, bet to apjoma vai detalizācijas dēļ nav iekļaujami darba pamatdaļā, piemēram, aptaujas anketu, intervijas jautājumus, apjomīgas tabulas, dokumentu paraugus u.c.
17.2. Pirms pielikumiem tiek ievietota virsraksta lapa ar centrētu tekstu "PIELIKUMI", šo lapu norāda satura rādītājā.
17.3. Pielikumus numurē, un katru pielikumu atsevišķi ietver satura rādītājā.

18. Pētnieciskā darba valodas stils un valodas kultūra

18.1. Tekstu veido zinātniskajā stilā, ievērojot latviešu literārās valodas, ortogrāfijas un interpunkcijas normas. Informāciju izklāsta precīzi, strukturēti un loģiskā secībā, veidojot saturiski pamatotas pārejas starp aplūkotajiem jautājumiem, apakšnodaļām un nodaļām.
18.2. Tekstā ievēro neitrālu un akadēmiskam darbam atbilstošu izteiksmes veidu, izvairoties no sarunvalodas, emocionāliem un nepamatoti subjektīviem formulējumiem. Pētījuma norises un rezultātu aprakstā var lietot ciešamo kārtu (piemēram, *"pētījumā tika analizēts", "rezultātā tika konstatēts"*) vai trešo personu (piemēram, *"autore secina"*), izvairoties no pirmās personas (*"es", "man", "manuprāt"*).
18.3. Visa darbā izmantotā informācija, kas nav paša autora radīta (piemēram, no zinātniskās un lietišķās literatūras, normatīvajiem aktiem, pētījumiem, statistikas datiem, organizāciju dokumentiem un citiem avotiem), ir atbilstoši jāpārfrāzē vai jācitē, norādot atsauci uz tās avotu.
18.4. Nav pieļaujams plaģiāts – citas personas radīta satura vai ideju izmantošana, uzdodot tās par savām un nenorādot patieso avotu.
18.5. Darbā izteiktos apgalvojumus un vērtējumus studējošais pamato ar literatūrā un citos avotos paustajām atziņām vai pētījumā iegūtajiem rezultātiem, izvairoties no nepamatotiem vispārinājumiem un pieņēmumiem.
18.6. Terminus un jēdzienus lieto precīzi un konsekventi visā darbā.

19. Mākslīgā intelekta rīku izmantošanas nosacījumi kvalifikācijas darbā

19.1. Mākslīgā intelekta (MI) rīki ir digitāli risinājumi, kuros izmantotas MI tehnoloģijas.
19.2. Kvalifikācijas darbu studējošais izstrādā patstāvīgi, bet MI rīkus drīkst izmantot kā atbalstu šim darbam, ievērojot šajos norādījumos noteiktās prasības. Studējošajam jāizprot un jāspēj pamatot viss kvalifikācijas darbā ietvertais saturs un veiktās darbības.
19.3. MI rīku izmantošana neatbrīvo studējošo no atbildības par kvalifikācijas darba saturu, izmantotās informācijas un datu pareizību, izvēlēto metožu pamatotību, rezultātu pārbaudi un interpretāciju, darba kvalitāti un akadēmisko godprātību. MI ģenerētā informācija ir vērtējama kritiski, tā jāpārbauda un jāsalīdzina ar uzticamiem avotiem, lai izslēgtu neprecizitātes un kļūdas.
19.4. Izmantojot MI rīkus, studējošais nodrošina personas datu, konfidenciālas un citas aizsargājamas informācijas drošību. MI rīkos nedrīkst ievadīt informāciju, kas ļauj identificēt pētījuma dalībniekus, kā arī konfidenciālu vai citādi aizsargājamu informāciju.
19.5. Nav atļauts izmantot MI rīkus, lai:
19.5.1. ar tiem ģenerētu saturu iekļautu kvalifikācijas darbā bez studējošā patstāvīga ieguldījuma tā izstrādē vai pielāgošanā, izņemot gadījumus, kad MI ģenerētais saturs atbilstoši pētījuma mērķim tiek izmantots kā empīriskā pētījuma materiāls un tā izmantošana ir atbilstoši norādīta darbā;
19.5.2. aizstātu studējošā patstāvīgi veiktu zinātniskās literatūras un citu avotu teorētisko analīzi;
19.5.3. aizstātu studējošā patstāvīgi veiktu argumentāciju, pētījuma rezultātu interpretāciju, secinājumu un priekšlikumu izstrādi;
19.5.4. radītu vai norādītu neesošus literatūras un citus avotus, citātus, atsauces vai bibliogrāfisko informāciju;

19.5.5. radītu empīriskos datus, kas pētījumā faktiski nav iegūti;
19.5.6. pārveidotu MI ģenerētu tekstu ar mērķi slēpt tā izcelsmi.
19.6. Atbilstoši MI rīku funkcionalitātei kvalifikācijas darbā tos drīkst izmantot, lai:
19.6.1. apzinātu ar pētījuma tēmu saistītos jautājumus, ģenerētu idejas un iespējamos risinājumu variantus, kā arī palīdzētu strukturēt studējošā paša formulētās idejas;
19.6.2. meklētu literatūru un citus avotus un veidotu to sākotnējus kopsavilkumus; studējošais atlasītos avotus patstāvīgi izlasa, pārbauda un analizē;
19.6.3. veiktu studējošā patstāvīgi sagatavota teksta valodas korektūru un rediģēšanu, tostarp gramatikas, pareizrakstības un valodas stila uzlabošanu;
19.6.4. tulkotu literatūru un avotus vai to daļas, kā arī kvalifikācijas darba anotāciju;
19.6.5. izstrādātu vizuālos materiālus piemēram, shēmas vai ilustrācijas, ja tajos ietvertais saturs balstīts uz studējošā patstāvīgi analizētu un sintezētu informāciju;
19.6.6. veiktu empīrisko datu kārtošanu un apstrādi, ja studējošais izprot un spēj pamatot izmantotās metodes, iegūtos rezultātus, patstāvīgi tos interpretē; aprakstot pētījumā izmantotās datu analīzes metodes darbā, studējošais norāda izmantoto MI rīku un raksturo, kā tas izmantots datu apstrādē vai analīzē;
19.6.7. pārbaudītu darba noformējuma atbilstību tā noformēšanas prasībām;
19.6.8. radītu MI ģenerētu saturu kā empīriskā pētījuma materiālu, ja atbilstoši pētījuma mērķim šo saturu paredzēts analizēt, salīdzināt vai vērtēt (piemēram, studējošais ar MI rīku ģenerē reklāmas materiālus un praktiskajā pētījumā salīdzina patērētāju vērtējumu par MI un uzņēmuma veidotajiem reklāmas materiāliem).

19.7. MI rīku izmantošanas deklarēšana

19.7.1. Studējošais deklarē MI rīku izmantošanu šajos Norādījumos noteiktajos gadījumos. MI rīku izmantošanas deklarēšanas mērķis ir nodrošināt caurskatāmību par MI rīku izmantošanu kvalifikācijas darba izstrādē. Deklarācijā norāda šajos Norādījumos pieļauto MI rīku izmantošanu. Tas, vai kvalifikācijas darba izstrādē ir vai nav bijuši deklarējami MI rīku izmantošanas gadījumi, pats par sevi neietekmē kvalifikācijas darba vērtējumu.
19.7.2. Deklarācijā norāda MI rīka izmantošanu, ja tā ir būtiski ietekmējusi kvalifikācijas darba satura izstrādi, pētījuma norisi vai iegūtos rezultātus, tostarp, ja MI rīks izmantots:
19.7.2.1. darba struktūras un tajā ietveramā satura plānošanai;
19.7.2.2. literatūras un citu avotu sākotnēju kopsavilkumu veidošanai, pēc tam patstāvīgi analizējot atlasītos avotus;
19.7.2.3. pētījuma praktiskās daļas sagatavošanai (piem., intervijas jautājumu ideju izstrādei un pilnveidei);
19.7.2.4. empīrisko datu kārtošanai un/vai apstrādei;
19.7.2.5. studējošā patstāvīgi sagatavota teksta stilistiskai rediģēšanai, nemainot tā saturisko būtību, norādot nodaļu vai apakšnodaļu, kurā MI rīks izmantots.
19.7.3. MI rīku izmantošanu kvalifikācijas darba izstrādē deklarē Mākslīgā intelekta rīku izmantošanas deklarācijā, ko noformē kā kvalifikācijas darba pēdējo pielikumu (sk. deklarācijas veidlapu 3. pielikumā). Deklarācijā norāda izmantotos MI rīkus, to izmantošanas mērķi un konkrētu veidu, un, ja attiecināms, kurā kvalifikācijas darba daļā tas izmantots (sk. piemēru 4. pielikumā). MI rīka izmantošanas veidu formulē atbilstoši tā faktiskajam lietojumam; 19.7.2. apakšpunktos un 4. pielikumā ietvertie formulējumi ir orientējoši un pielāgojami konkrētajam MI rīka izmantošanas gadījumam.
19.7.4. Ja kvalifikācijas darba izstrādē nav 19.7.2. punktā noteikto MI rīku izmantošanas gadījumu, studējošais Mākslīgā intelekta rīku izmantošanas deklarācijā veic attiecīgu atzīmi.

19.8. MI rīku izmantošanas noformēšana kvalifikācijas darbā

19.8.1. Ja MI radītais saturs kvalifikācijas darbā tiek mērķtiecīgi ģenerēts kā empīriskā pētījuma materiāls un ir pētījuma objekts, ko studējošais analizē, salīdzina vai vērtē (piemēram, MI ģenerēti reklāmas attēli vai MI sniegtās atbildes uz juridiskiem jautājumiem), uz šo saturu veido atsauci un izmantoto MI rīku norāda literatūras un citu avotu sarakstā. Satura

ģenerēšanai izmantoto uzvedni vai uzvedņu secību ietver darba pamattekstā, ja tā ir neliela (sk. paraugu), vai pielikumā, ja tā ir apjomīga.

Paraugs

Kvalifikācijas darba praktiskā pētījuma ietvaros ar MI rīku tika ģenerēti trīs reklāmas vēstījumi noteiktai mērķauditorijai, kas tika izmantoti kā empīriskā pētījuma materiāls un analizēti pēc iepriekš noteiktiem kritērijiem, vērtējot to saturu, izmantotos pārliecināšanas paņēmienus un atbilstību mērķauditorijas raksturojumam (OpenAI, 2026). Vēstījumu ģenerēšanai tika izmantota šāda uzvedne: *"Izveido trīs reklāmas vēstījumus jaunas atkārtoti lietojamas ūdens pudeles reklamēšanai jauniešiem vecumā no 18 līdz 25 gadiem, kuriem ir svarīgs aktīvs dzīvesveids un ilgtspējīgs patēriņš. Katram reklāmas vēstījumam izveido virsrakstu, īsu reklāmas tekstu un vizuālā noformējuma risinājumu."*

Literatūras un citu avotu sarakstā:

OpenAI. (2026). *ChatGPT* [Lielais valodas modelis]. ChatGPT

19.8.2. Ja MI rīks izmantots studējošā patstāvīgi izstrādāta satura strukturēšanai vai vizualizēšanai tabulas, attēla vai cita vizuālā materiāla veidā, zem attiecīgā materiāla pievieno piezīmi, norādot izmantoto MI rīku (sk. paraugu).

Paraugs

1. attēls

Hercberga divu faktoru motivācijas teorijas modelis (pēc Koncar et al., 2022)



Piezīme. Attēls veidots, izmantojot ChatGPT (OpenAI, 2026), ar autora izstrādātu uzvedni.

1. PIELIKUMS. ***Kvalifikācijas darba titullapas paraugs***

BIZNESA VADĪBAS KOLEDŽA

Īsā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programma
"Studiju programmas nosaukums"
VĀRDS UZVĀRDS

Darba nosaukums
Kvalifikācijas darbs

Darba vadītājs

Akadēmiskais amats	Zinātniskais / akadēmiskais grāds	Vārds, uzvārds

RĪGA 20_ _

2. PIELIKUMS. ***Satura rādītāja noformēšanas paraugs***

Saturs

Ievads **Error! Bookmark not defined.**1. Nodaļas nosaukums 6

1.1. Apakšnodaļas nosaukums **Error! Bookmark not defined.**1.2. Apakšnodaļas nosaukums 6

1.3. Apakšnodaļas nosaukums **Error! Bookmark not defined.**2. Nodaļas nosaukums 8

2.1. Apakšnodaļas nosaukums **Error! Bookmark not defined.**2.2. Apakšnodaļas nosaukums 8

2.3. Apakšnodaļas nosaukums **Error! Bookmark not defined.**Secinājumi 10

Priekšlikumi **Error! Bookmark not defined.**Nobeigums 12

Literatūras un avotu saraksts **Error! Bookmark not defined.**Pielikumi 14

1. pielikums. *Pielikuma nosaukums* **Error! Bookmark not defined.**2. pielikums. *Pielikuma nosaukums* 16

3. pielikums. *Mākslīgā intelekta izmantošanas deklarācija* **Error! Bookmark not defined.**

3. PIELIKUMS. ***Mākslīgā intelekta izmantošanas deklarācijas veidlapa***

Mākslīgā intelekta izmantošanas deklarācija

Deklarācijā informācija par MI rīku izmantošanu sniedzama, ja tie izmantoti kādā no šādiem veidiem:

1. Darba struktūras un tajā ietveramā satura plānošanai;
2. Literatūras un citu avotu sākotnēju kopsavilkumu veidošanai, pēc tam patstāvīgi analizējot atlasītos avotus;
3. Pētījuma praktiskās daļas sagatavošanai;
4. Empīrisko datu kārtošanai un/vai apstrādei;
5. Studējošā patstāvīgi sagatavota teksta stilistiskai rediģēšanai, nemainot tā saturisko būtību, norādot nodaļu vai apakšnodaļu, kuras teksta rediģēšanai MI rīks izmantots.

Atzīmējiet atbilstošo variantu:

☐**Kvalifikācijas darba izstrādē MI rīki nav izmantoti veidos, par kuriem šajā deklarācijā jāsniedz informācija.**
☐**Kvalifikācijas darba izstrādē MI rīki ir izmantoti veidos, par kuriem šajā deklarācijā jāsniedz informācija.** *Šādā gadījumā aizpildiet tabulu zemāk.*

MI rīks	Norāda MI rīka izmantošanas mērķi un, ja attiecināms, kurā kvalifikācijas darba daļā tas izmantots

4. PIELIKUMS. ***MI izmantošanas deklarācijas paraugs***

Mākslīgā intelekta izmantošanas deklarācija

Deklarācijā informācija par MI rīku izmantošanu sniedzama, ja tie izmantoti kādā no šādiem veidiem:

1. Darba struktūras un tajā ietveramā satura plānošanai;
2. Literatūras un citu avotu sākotnēju kopsavilkumu veidošanai, pēc tam patstāvīgi analizējot atlasītos avotus;
3. Pētījuma praktiskās daļas sagatavošanai;
4. Empīrisko datu kārtošanai un/vai apstrādei;
5. Studējošā patstāvīgi sagatavota teksta stilistiskai rediģēšanai, nemainot tā saturisko būtību, norādot nodaļu vai apakšnodaļu, kuras teksta rediģēšanai MI rīks izmantots.

Atzīmējiet atbilstošo variantu:

☐**Kvalifikācijas darba izstrādē MI rīki nav izmantoti veidos, par kuriem šajā deklarācijā jāsniedz informācija.**
☒**Kvalifikācijas darba izstrādē MI rīki ir izmantoti veidos, par kuriem šajā deklarācijā jāsniedz informācija.** *Šādā gadījumā aizpildiet tabulu zemāk.*

MI rīks	Norāda MI rīka izmantošanas mērķi un, ja attiecināms, kurā kvalifikācijas darba daļā tas izmantots
ChatGPT (GPT-5.6)	Darba teorētiskās daļas (1.nodaļas) struktūras plānošanai
ChatGPT (GPT-5.6)	Praktiskajā pētījumā iegūto datu apstrādei (intervijās iegūto datu analīzes kategoriju noteikšanai)
ChatGPT (GPT-5.6)	Autora veidotā teksta stilistikai rediģēšanai darba 1. nodaļā